

SPORMETRE
The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.1317049

Geliş Tarihi (Received): 19.06.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 06.05.2024

Online Yayın Tarihi (Published): 30.06.2024

**AMATÖR FUTBOLCULARDA ÖZGÜVEN DÜZEYİNİN PSİKOLOJİK
KIRILGANLIĞA ETKİSİ**

Coşkun Yılmaz^{1*}, Özgür Bostancı²

¹Gümüşhen Üniversitesi, Kelkit Aydın Doğan MYO, GÜMÜŞHANE

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, SAMSUN

Öz: Bu çalışmanın amacı amatör futbolcuların oynadığı pozisyonlara göre özgüven düzeyi ve psikolojik kırılganlığının değerlendirilmesiydi. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanıldı. Veri toplama aracı olarak Sinclair ve Wallston (1999) tarafından geliştirilen 6 maddeden oluşan psikolojik kırılganlık ölçeği ve Akın (2011) tarafında geliştirilen 33 maddeden oluşan özgüven ölçekleri uygulandı. Çalışmada verilerin analizi SPSS 21.0 istatistik paket programında hesaplandı. İkili grupların analizinde T testi, ikiden fazla gruplar da ise One-way ANOVA testi uygulandı. Ölçekler arasındaki ilişkiyi tahmin etmek için regresyon analizi yapıldı. Elde edilen bulgular incelendiğinde, futbolcunun oynadığı pozisyonlara göre psikolojik kırılganlık düzeylerine etkisi görülmezken, iç özgüven ($p=0,064$), dış özgüven düzeylerine ($p=0,002$) ve özgüven toplam puanlarına ($p=0,019$) etkisinin olduğu görüldü. Psikolojik kırılganlıkta alınan puanların özgüven ölçeğine göre oluşturulan regresyon modelinde kaleci ($F_{(2,29)}=3,60$, $R^2=.199$, $p=.040$) ve forvet ($F_{(2,22)}=6,674$, $R^2=.378$, $p=.005$) oyuncularında anlamlı, diğer mevkilerde ise anlamlı olmadığı tespit edildi. Sonuç olarak, amatör futbolcularda mevkisinin psikolojik kırılganlık düzeylerini etkilemediği, özgüven düzeylerini etkilediği bulundu. Psikolojik kırılganlığın kaleci ve forvetlerin özgüven düzeylerini etkilediği görülürken, diğer mevkileri etkilemediği görüldü.

Anahtar Kelimeler: Amatör futbol, Özgüven, Psikolojik kırılganlık

**THE EFFECT OF SELF-CONFIDENCE LEVEL ON PSYCHOLOGICAL
VULNERABILITY IN AMATEUR FOOTBALL PLAYERS**

Abstract: This study aimed to investigate the relationship between self-confidence levels and psychological vulnerability in amateur football players. The research employed a relational survey model, which is a quantitative research method. Data were collected using two scales: the Psychological Vulnerability Scale, comprising 6 items developed by Sinclair and Wallston (1999), and the Self-Confidence Scale, consisting of 33 items developed by Akın (2011). Statistical analysis was conducted using the SPSS 21.0 software package. Paired t-tests were utilized to analyze data from paired groups, while One-way ANOVA tests were employed for groups with more than two participants. Additionally, regression analysis was performed to assess the relationship between the scales. The findings revealed that the players' positions did not significantly influence psychological vulnerability levels. However, they did have a significant impact on internal self-confidence ($p=0.064$), external self-confidence levels ($p=0.002$), and overall self-confidence scores ($p=0.019$). Notably, the regression analysis demonstrated significant associations between the self-confidence scale scores and psychological vulnerability in goalkeepers ($F(2, 29)=3.60$, $R^2=.199$, $p=.040$) and strikers ($F(2, 22)=6.674$, $R^2=.378$, $p=.005$), while no significant relationships were observed for other positions. In conclusion, the position held by amateur football players did not affect their levels of psychological vulnerability, but it did impact their self-confidence levels. Furthermore, the study found that psychological vulnerability influenced the self-confidence levels of goalkeepers and forwards, while its impact on other positions was not statistically significant.

Key Words: Amateur Football, Self-confidence, Psychological Vulnerability

*Sorumlu Yazar: Coşkun YILMAZ, Dr. Öğr. Üyesi, E-mail: coskun.yilmaz@gumushane.edu.tr

GİRİŞ

Dünyada milyonlarca insanın ilgi odağındaki futbolda sportif başarıyı bir üst seviyeye çıkarmak için fiziksel olarak mükemmel olmanın yanı sıra teknik, taktik, sosyolojik ve psikolojik faktörlerin de uzun vadeli oyun başarısında önemli yordayıcılar olduğu göz ardı edilmemelidir (Kuper, 2003; Forsman ve ark., 2016). Özellikle sporcu, fiziksel olarak kendini yeterli görse de yaşadığı duygusal değişimler istenilen performansın sergilenmesine engel oluşturabilmektedir (Sivrikaya ve Ozan, 2020). Yüksek performansın oluşmasına neden olan psikolojik faktörlerden biri olan özgüven, kişinin kendine güven duyması, yeteneklerini ve duygularını tanıması, kendini sevmesi olarak tanımlanmaktadır (Özbey, 2004).

Araştırmalar özgüvenli sporcuların daha başarılı olduklarını ayrıca kaygı ve psikolojik olayları pozitif düşünceye odaklanarak kontrol altında tutabildiklerini göstermiştir (Jones ve Swain, 1995; Yıldırım, 2013). Diğer bir ifadeyle farklı psikolojik koşullar altındayken, pozitif düşünce yönetimini sağlayabilen oyuncuların performans çıktılarının da olumlu etkilendiği görülmüştür (Arslan ve ark., 2015). Ancak özgüven bilgi, beceri ve tecrübe gerektiren bir olgu olduğundan oyuncuda zaman içerisinde gelişmesi beklenmelidir (Güventürk, 2017). Sporcu sahip olduğu becerilerine olan özgüveni sayesinde mevcut ve gelecekteki potansiyel ve sınırlılıkları hakkında farkındalık geliştirerek kendine özgü bir pozitif düşünce profili oluşturmalıdır. Aksi takdirde, saha içinde veya dışında gelişen olaylar karşısında kendi değerlendirmelerinin ötesinde bir davranış sergilemeleri durumunda özgüvenlerini kaybedebilir ve psikolojik olarak kırılan hale gelebilirler (Arslan ve ark., 2015; Kulaksızoğlu, 2006).

Psikolojik kırılma; başarı ve dış onaylamaya bağımlı bir şekilde benliğine yönelik oluşturulan bilişsel inançlardır. İnsanın fizyolojik, zihinsel ve psikolojik yapıları, ekonomik şartları, kültürel düzeyleri, sosyal yapısı ve içinde yaşadıkları çevrenin, kişinin özgüven ve psikolojik kırılma düzeylerini etkileyebilir (Sinclair ve Wallston, 1999). Psikolojik kırılma yüksek bireyler kendilerini yetersiz görür (Ingram ve Price, 2010). Başka bir ifadeyle psikolojik kırılma sahip sporcularda iniş ve çıkışlı performans yansımaları gözlenmektedir. Çünkü psikolojik kırılma düzeyleri yüksek sporcuların yüksek kaygı, depresif semptomlar ve diğer stres reaksiyonları yaşama olasılığı daha yüksektir (Yamaguchi ve ark., 2018; Valentim ve ark., 2019).

Genel bir ifadeyle özgüven, bir kişinin kendi yeteneklerine, değerine ve kendine güven duyması anlamına gelirken, psikolojik kırılma, bir kişinin duygusal olarak hassas olması ve zorluklar karşısında kolaylıkla sarsılması veya zarar görmesi anlamına gelir (Akın ve Eker, 2011, Bayraktar, 2019; Sertbaş, 2014).

Amatör futbolcuların oynadığı pozisyona göre yapılan araştırmalar sağlıkla ilişkili değişkenler, vücut kompozisyonu (Karakış ve ark., 2011), motorik özellikler (Erdem ve ark., 2015; Kartal ve ark., 2016; Koç, 2021; Arı ve Apaydın, 2022, Zileli ve Söyler, 2022), performans değerlendirmeleri ve psiko-sosyal değişkenler (Afyon ve Metin, 2015; Çelik, 2017; Çekiç, 2019; Atasoy, 2019; Akpınar ve Küçükkatçeken, 2019; Özdemir, 2019; Uçar ve Kaplan, 2020; Ünver, 2021; Yalçın, 2021; Kuzu, 2021, Öztunç, 2022; Metin ve ark., 2023) üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Yapılan literatür taramasında amatör futbolcuların oynadığı pozisyonuna göre psikolojik kırılma üzerine yapılan çalışma görülmemiştir. Özgüven üzerine yapılan çalışmalar da ise mevki değişkenine göre değerlendirilmesinin kısıtlı olduğu görülmüştür (Aytekin, 2019;

Yalçın ve Ramazanoğlu, 2020; Çoban ve ark., 2020; Demir ve Biçer, 2021). Çalışmada futbolcuların mevkiye göre özgüven ve psikolojik kırılganlık düzeyleri belirlenerek, gerekli müdahale ile olumsuzlukların önüne geçilmesi sonucu, kendine güvenen, başarıya güdüsü yüksek, iyimser, mücadeleci, sorumluluk sahibi, iletişimi güçlü, yüksek özgüvenli, düşük psikolojik kırılganlığa sahip futbolcuların yetişmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle amatör futbolcularda özgüven ve psikolojik kırılganlık düzeylerinin mevki açısından değerlendirilmesini amaçlayan çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma amatör futbolcularda özgüven düzeylerinin psikolojik kırılganlığa etkisini tespit edebilmek için nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile planlandı. Bu modelde iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığını belirlemek amaçtır (Karasar, 2017).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2022-2023 futbol döneminde aktif olarak en az 5 yıldır amatör futbol hayatına devam eden amatör futbolculardan oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem hacminin belirlenmesinde, ölçek çalışmalarında örneklem hacminin her bir ölçek maddesinin 5-10 katı olması önerilmektedir (Yong ve Pearce, 2013). Bu öneriye göre çalışmada kullanılan ölçeklere göre, 6 maddelik psikolojik kırılganlık ve 33 maddelik özgüven ölçeğine göre minimum beş katı olan 195 katılımcı hesaplandı. Toplanan verilerden oluşabilecek hataların önüne geçmek için 280 futbolcudan veri alındı. Yanlış veya hatalı dolduran deneklerin verileri değerlendirme dışında tutulması sonrasında araştırmaya yaşı $24,50 \pm 4,88$ yıl, boy uzunluğu $178,91 \pm 6,46$ cm, vücut ağırlığı $72,9 \pm 7,57$ kg olan toplam 278 futbolcunun (kaleci (n:32), sağ bek (n: 20,) stoper (n: 53), sol bek (n:23), orta saha (n:80), sağ açık (n:22), sol açık (n:23), forvet (n:25)) ölçeklere verdiği cevaplar analiz edildi.

Veri Toplama Araçları

Amatör futbolculara kişisel bilgi formu, psikolojik kırılganlık ölçeği ve özgüven ölçeği veri toplama araçları olarak kullanıldı.

Psikolojik Kırılganlık Ölçeği: Amatör futbolcuların psikolojik kırılganlıklarını ölçmek için Sinclair ve Wallston (1999) tarafından geliştirilen, Akın ve Eker'in (2011) Türkçe'ye uyarladığı toplam 6 madde ve tek boyuttan oluşan ölçek kullanıldı. Ölçek 5'li likert tipi ('1= bana hiç uygun değil', '5 = bana tamamen uygun') derecelendirmeye sahiptir. Ölçekte alınabilecek en düşük puan 5, en yüksek puan ise 30'dur. Puanın artması bireyin psikolojik kırılganlık düzeylerinin artması olarak kabul edilir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,75$ olarak hesaplandı (Akın ve Eker, 2011). Çalışmamızda ise iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının $\alpha=0,76$ olarak hesaplandı ve iyi düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu görüldü (Büyüköztürk, 2007).

Özgüven Ölçeği: Akın (2007) tarafında geliştirilen ve 33 maddeden oluşan özgüven ölçeği, iç özgüven (1, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 30, 32. maddeler), dış özgüven (2, 6, 8, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 29, 31, 33. maddeler) ve toplam özgüven düzeyini ölçmektedir. Ölçek 5 dereceli likert ('1= Hiçbir zaman', '5 = Her zaman') tipindedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 165, en düşük puan ise 33'tür. Ölçekten elde edilen toplam puan madde sayısına (33) bölünerek bireyin özgüveniyle ilgili bir sonuç verir.

Olumsuz maddelerin yer almadığı ölçekten alınan yüksek puan, özgüvenin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte 2,5'un altı düşük özgüveni, 2,5 ile 3,5 arası orta, 3,5'in üstü ise yüksek özgüveni ifade ediyor. Akın (2007) tarafından yapılan çalışmada özgüven ölçeğinin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları, ölçeğin bütünü için $\alpha=0,83$, iç özgüven $\alpha=0,83$ ve dış özgüven $\alpha=0,85$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları; iç özgüven $\alpha=0,81$, dış özgüven $\alpha=0,79$ ve özgüven toplam puanında ise $\alpha=0,80$ olarak hesaplandı.

Verilerin Toplanması

Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle toplandı. Verilerin toplanması sürecinde çalışma hakkında katılımcılara bilgiler verildi. Katılımcılardan sorulara kendine en uygun gelen cevabı işaretlemeleri hakkında bilgilendirme yapıldı. Araştırma Helsinki Deklarasyonu Kriterlerine uygun olarak yapıldı ve araştırma öncesi Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda 09/2022 tarihli 2022/E-61173294-100-121678 karar sayılı izin alındı.

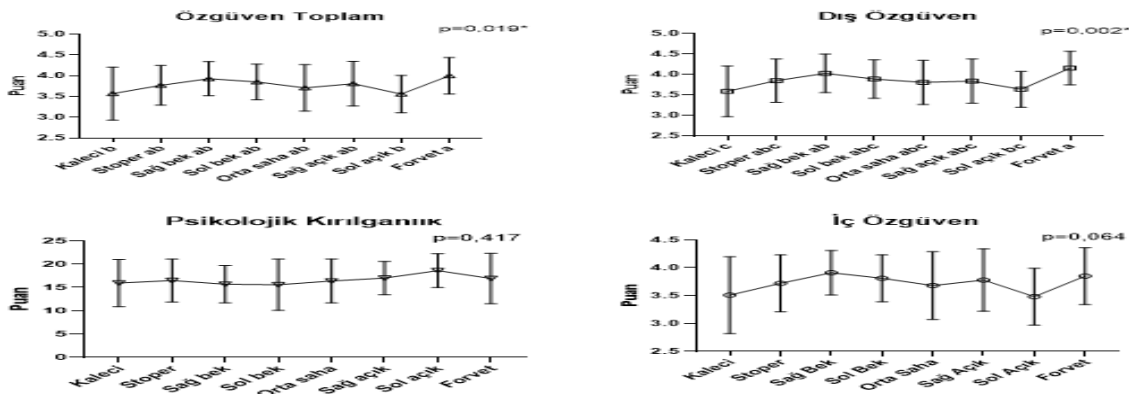
Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 21.0 istatistik paket programında analiz edildi. Verilerin normallik sınamaları Kolmogorov-Smirnov ve çarpıklık-basıklık analizi ile belirlendi. Çarpıklık ve basıklık (Skewness-Kurtosis) değerleri, Büyüköztürk (2007) ± 1 , George ve Mallery (2016) ± 2 aralığının normal dağılım olarak kabul edileceğini bildirmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiş ve parametrik testler uygulanmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında bağımsız örneklem T testi, iki ve daha fazla grupların analizinde ise tek yönlü varyans analiz (ANOVA) testi uygulandı. Farklılıkları belirlemek için ise Tukey testi kullanıldı. Ölçekler arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek için regresyon analizi, ölçeklerin iç tutarlılık tespiti için Cronbach's Alpha katsayıları hesaplandı.

Tablo 1. Ölçeklerin, Çarpıklık-Basıklık, Normallik Testi ile geçerlilik ve güvenilirlik analizleri

Alt boyut	Skewness	Kurtosis	p.	Madde sayısı	Türkçe uyarlamalar α	Bu Çalışmada α	$\bar{X} \pm S$
İç özgüven	-,248	-,581	,003	17	,83	,81	3,70 \pm 0,56
Dış özgüven	-,262	-,808	,000	16	,85	,79	3,83 \pm 0,53
Özgüven toplam	-,285	-,672	,000	33	,83	,80	3,75 \pm 0,52
Psikolojik kırılganlık	,049	-,405	,001	6	,75	,76	16,52 \pm 4,68

BULGULAR

a, b, c: Tukey test sonucuna göre farklılıkların olduğu gruplar

Şekil 1. Oynadığı mevkiye göre özgüven ve psikolojik kırılganlık düzeylerinin karşılaştırılması

Çalışmamızda amatör futbolcularda mevki ile psikolojik kırılma düzeyleri arasında anlamlı farklılık görülmedi ($p=0,417$). En yüksek psikolojik kırılma düzeyi sol açıklarda ($17\pm 3,6$) görülürken, en düşük ise sol beklerde ($15,57\pm 5,52$) görüldü. Mevki ile iç özgüveni arasında anlamlı farklılık görülmezken ($p=0,064$), dış özgüven ($p=0,002$) ve öz güven toplam puanını ($p=0,019$) arasında anlamlı farklılık hesaplandı. İç özgüven düzeylerinde, sağ bek ($3,91\pm 0,40$) ve forvet oyuncularını ($3,85\pm 0,51$) en yüksek iç özgüven düzeylerine sahipken, en düşük puanlara ise kaleci ($3,51\pm 0,69$) ve sol açık ($3,48\pm 0,51$) oyuncularının sahip olduğu tespit edildi. Dış özgüven düzeylerinde ise, en düşük dış özgüven düzeyine kaleciler ($3,59\pm 0,62$), en yüksek dış özgüven düzeyine ise forvet oyuncularının ($4,16\pm 0,41$) sahip olduğu tespit edildi. Genel özgüven düzeylerinde ise farklılıklar, forvet oyuncularını ($4\pm 0,40$) ile kaleci ($3,57\pm 0,64$) ve sol açık ($3,56\pm 0,45$) ve kaleciler ($3,57\pm 0,67$) arasında olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan tüm futbolcuların yüksek özgüven düzeylerine sahip oldukları tespit edildi. (Şekil 1).

Tablo 2. Oynadığı mevkiye göre psikolojik kırılmanın özgüven düzeylerinin yordayıcı analizi

Mevki	Model	B	SH	B	T	P
Kaleci	Sabit	11,67	4,94		2,363	,025
	İç Özgüven	6,189	2,397	,837	2,582	,015
	Dış Özgüven	-4,863	2,640	-,597	-1,842	,076
R=.446, R ² =.199, F ₍₂₋₂₉₎ =3,60, p=.040*						
Stoper	Sabit	13,51	4,96		2,723	,009
	İç Özgüven	-2,055	2,129	-,227	-,965	,339
	Dış Özgüven	2,757	2,056	,315	1,341	,186
R=.188, R ² =.035, F ₍₂₋₅₀₎ =0,92, p=.406						
Sağ bek	Sabit	35,07	8,37		4,189	,001
	İç Özgüven	-1,853	3,084	-,186	-,601	,556
	Dış Özgüven	-3,010	2,652	-,352	-1,135	,272
R=.505, R ² =.255, F ₍₂₋₁₇₎ =2,916, p=.081						
Sol bek	Sabit	18,070	10,640		1,698	,105
	İç Özgüven	6,579	4,903	,503	1,342	,195
	Dış Özgüven	-7,073	4,363	-,608	-1,621	,121
R=.341, R ² =.116, F ₍₂₋₂₀₎ =1,314, p=.291						
Orta saha	Sabit	18,24	3,86		4,725	,000
	İç Özgüven	,238	1,408	,030	,169	,866
	Dış Özgüven	-,717	1,577	-,082	-,454	,651
R=.061, R ² =.022, F ₍₂₋₇₇₎ =,146, p=.865						
Sağ açık	Sabit	4,36	5,17		,843	,410
	İç Özgüven	2,096	2,774	,328	,756	,459
	Dış Özgüven	1,232	2,892	,185	,426	,675
R=.499, R ² =.249, F ₍₂₋₄₃₎ =3,157, p=.065						
Sol açık	Sabit	18,18	6,78		2,680	,014
	İç Özgüven	,136	2,582	,019	,053	,959
	Dış Özgüven	-,011	2,998	-,001	-,004	,997
R=.018, R ² =.001, F ₍₂₋₂₀₎ =,003, p=.997						
Forvet	Sabit	10,88	9,24		1,177	,252
	İç Özgüven	-10,060	2,782	-,952	-3,616	,002
	Dış Özgüven	10,780	3,463	,820	3,113	,005
R=.615, R ² =.378, F ₍₂₋₂₂₎ =6,674, p=.005*						

*p<0.05, **p<0,001

İç özgüven ve dış özgüven alt boyutlarını kullanarak psikolojik kırılma düzeyini yordamak amacıyla mevkilere göre çok değişkenli doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Psikolojik kırılmalıkta alınan puanların özgüven ölçeğine göre oluşturulan regresyon modelinin kaleci ($F_{(2-29)}=3,60$, $p=.040$) ve forvet ($F_{(2-22)}=6,674$, $p=.005$) oyuncularında anlamlı, diğer mevkilerde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Psikolojik kırılmalıkta alınan puanlara ilişkin varyansın kalecilerde % 19,9 ($R^2=.199$), forvetlerde % 37,8'ini açıklamaktadır ($R^2=.378$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmamızda amatör futbolcularda mevkiinin psikolojik kırılmalık düzeyine ($p=0,417$) ve iç öz güven düzeyine ($p=0,064$) etkisi görülmezken, öz güven toplam puanı ($p=0,019$) ve dış öz güven düzeylerini etkilediği görüldü ($p=0,002$). Çalışmaya katılan tüm futbolcuların yüksek özgüven düzeylerine sahip oldukları tespit edildi. En yüksek dış özgüven ve genel öz güven düzeylerine forvet oyuncuları, sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan tüm futbolcuların orta düzeyde psikolojik kırılmalığa sahip oldukları tespit edilmiştir.

Najah ve Ben Rejeb (2015) yaptığı çalışmasında farklı oyun pozisyonlarındaki futbolcuların psikolojik becerileri arasında anlamlı farklılıklar olduğunu bildirmiştir. Forvet oyuncuları, motivasyon ve öz güven düzeyleri diğer mevkilerdeki futbolcularda daha iyi performans gösterdiğini, orta saha oyuncuları en düşük psikolojik beceri seviyelerini gösterdiğini hesaplamıştır. Genç futbolcuların psikolojik beceri ve takımında oynadıkları pozisyona göre farklılaştırılabileceğini öne sürmüştür (Najah ve Ben Rejeb, 2015). Hamarsheh (2012) yaptığı çalışmasında oynanan pozisyonun özgüven düzeylerini etkilediğini bildirmiştir

Turovsky ve ark., (2013) futbolcular üzerinde yaptıkları çalışmada mevkiinin psikolojik özellikler açısından farklılıklar oluşturduğunu bildirmiştir. Kalecilerin defans, oyun kurucu ve forvetlere göre daha öz güvenli oldukları fakat daha yüksek psikolojik kaygı düzeylerine sahip olduklarını bildirmiştir.

Sukanta ve Sarkar (2016) yaptıkları çalışmada farklı mevkilerde bulunan defans grubundaki oyuncuların özgüvenlerinin orta saha ve forvet gruplarına göre maksimum düzeyde olduğunu; forvet oyuncuları defans oyuncuları ve orta saha oyuncularından daha yüksek saldırganlık puanları bildirdi. Oynanış pozisyonuna göre bulunan farklılıkların, oyuncuların yaptıkları hareketlere ilişkin ihtiyaçlarıyla ilgili olduğunu belirtti.

Greenlees ve ark., (2021) genç futbolcular üzerinde (10-11 yaş) yaptıkları çalışmada öz güven düzeylerini belirlemede genel ruh hali ve duyguların önemli bir potansiyel olduklarını bildirmiştir. Performans belirlemede antrenörün davranışı, bireyin psikolojik kaygı düzeyi, aile ve arkadaşlarından gelen geri bildirimlerin etkili olduğunu belirtmiştir.

Futbolcular üzerinde yapılan farklı sonuçların alındığı çalışmalara da rastlanılmıştır. Aytekin (2019) 14-17 yaş arasındaki futbolcular üzerinde yaptığı çalışmasında, içsel öz güven, dışsal öz güven, öz güven toplam puanları oynanan mevki parametresine göre anlamlı farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Acur (2019) oynanan pozisyon ile özgüven arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Çoban ve arkadaşlarının (2020) futbolcularda mevkiye göre katılımcıların toplam şut ve öz güven düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını bildirmiştir.

Mouloud ve Elkader, (2016) 16-19 yaş futbolcular üzerinde yaptıkları çalışmada futbolcuların oynadıkları mevkiinin öz-yeterlik algılarını etkilemediğini bildirmiştir. Öz yeterliliğin öz

güven düzeylerini arttırdığı, bunun sonucu olarak öz yeterlik ve başarı motivasyonu arasında ilişki olduğunu belirtmiştir.

Abatkun ve Mohan (2017) Etiyopya spor akademisi erkek futbolcuları ile yaptığı çalışmada mevkiye göre (kaleci, defans, orta saha ve forvet) anksiyete ve öz güven değişkenlerinde farklılıkları olmadığını belirtmiştir.

Bu çalışmanın diğer araştırmalarla örtüşmemesi, bu çalışmada test edilen örneklemin amatör düzeyde amatör liglerde en az 5 yıl top oynayan tecrübeli futbolcuların katılımıyla açıklanabilir. Bu çalışmanın sonuçları, amatör düzeyde mücadele eden futbolcuların, takımdaki konumlarına bakılmaksızın bazı psikolojik özelliklere homojen bir şekilde sahip olduklarını göstermektedir. Futbolculara ilişkin bu bulgu Kurt ve ark., (2012), tarafından da doğrulanmaktadır. Bu tür homojen sonuçları katılımcıların benzer statüsüne (amatör) bağlamıştır. Bu durumun büyük ölçüde benzer statüdeki (amatör), benzer yaş ve futbol deneyimine sahip gruplarla ilgili olduğu söylenebilir. İlerlemiş spor yaşına rağmen amatör liglerde futbol hayatına devam etmelerinden dolayı kendi başarı durumlarının değerlendirmeleri ve kendi kapasitelerine karşı olan öz güven duygularının yüksek görmeleri gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Sarmiento ve ark., (2021) futbolda oynanan pozisyonun depresif semptom ve psikolojik kırılganlık yaygınlığı üzerinde doğrudan bir etkiye sahip gibi olduğunu ifade etmiştir.

Mevkiye göre psikolojik kırılganlık düzeyi ile ilgili bir araştırmaların kısıtlı olduğu ve bu nedenle eldeki bulgular literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışılan değişkenlerde oyun pozisyonuna göre İç özgüven ve dış özgüven alt boyutları Psikolojik kırılganlıkta alınan puanları kalecilerde %19,9, forvetlerde %37,8'ini açıkladığı hesaplandı. Öz güven ve psikolojik kırılganlık düzeyi arasındaki ilişkinin varlığı ile ilgili araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle eldeki bulgular literatüre yeni bilgiler sağlayacaktır. Çalışılan değişkenlerde oyun pozisyonuna göre bulunan farklılıklar, oyuncuların gerçekleştirdikleri eylemlere ilişkin ihtiyaçları ile ilgilidir.

Sonuç olarak; çalışmamızda elde edilen bulgulara göre amatör futbolcularda mevkiinin psikolojik kırılganlık düzeylerine etkisi görülmezken, iç, dış özgüven ve özgüven düzeylerini ise etkilediği tespit edildi. Psikolojik kırılganlığın kaleci ve forvet oyuncularının özgüven düzeylerini etkilediği görülürken, diğer mevkileri etkilemediği tespit edildi.

Çalışmamıza öneri olarak;

- Amatör futbolcuların özgüven düzeylerini geliştirmek için mevkisel olarak spor psikologları aracılığıyla özgüvenlerini yükseltecek psikolojik beceri antrenmanları uygulanabilir. Psikolojik beceri antrenmanları genç futbolcuların kaygı düzeylerini azaltarak, özgüven ve dikkat düzeylerini artırdığı bilinmektedir.
- Alt yapıdaki sporcuları A takım sporcuları ile birlikte antrenmana çıkarıp bireylerin kendilerini tanıma fırsatları verilebilir, böylece öz güven kazanacakları düşünülmektedir. A takıma çıkma umudu psikolojik kırılganlık ve öz güven düzeylerini etkileyecektir.

KAYNAKLAR

Abatkun, Z., ve Mohan, N. V. (2017). Comparison of anxiety and self-confidence variables among Ethiopian sports academy male soccer players of different playing positions. *International Journal of Physical Education, Sports and Health*, 4 (2), 240-243

Afyon, Y., & Metin, S. (2015). Muğla süper amatör ligindeki futbolcuların saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 5-11.

Akgönül, E. K., Özen, G., & Dilekçi, U. (2023). Amatör futbolcularda sportif sürekli kendine güven düzeyinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 137-149.

Akın, A. (2007). Öz-Güven Ölçeği'nin muayenesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2), 167-176.

Akın, A., ve Eker, H. (2011) *Turkish version of the Psychological Vulnerability Scale: A study of validity and reliability*. Paper presented at the 32th International Conference of the Stress and Anxiety Research Society (STAR), (ss. 61-148). Münster, Germany.

Akpınar, S., & Küçükçekeken, V. (2019). Amatör kulüplerde futbol oynayan sporcuların fair play anlayışlarının incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 12(66).

Arı, E., ve Apaydın, N. (2022). Amatör futbol oyuncularının anaerobik güç ve ivmelenme parametrelerinin bazı fiziksel özelliklere göre incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), 1191-1201.

Arslan, A., Doğanay, H., Kırık, A. M., ve Çetinkaya, A. (2015) Lise öğrencilerinde spor yapma ve özgüven ilişkisi. *ssstb International Refereed Academic Journal of Sports, Health & Medical Sciences*, 17, 130-149. <https://doi.org/10.17363/SSTB.20151714050>

Atasoy, F. S. (2019). *Genç amatör futbolcuların transaksiyonel analize dayalı ego durumları ve takım mevkileri bağdaşım düzeylerinin performansları ile ilişkisi: Samsun ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

Aytekin, Ü. (2019) *Amatör liglerde oynayan 14-17 yaş futbolcuların kendine güvenen görünümü (Hatay ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Elazığ.

Bayraktar K. S. (2019) *Antrenörlerin sosyal iyi oluş düzeylerinin psikolojik kırılma eğilimine olan etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Karaman.

Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Çekiç, Ö. (2019). *Farklı mevkilerde oynayan futbolcuların hedef yönelimi ve algılanan motivasyonel iklim özellikleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Çelik, O. (2017). *Mardin Süper Amatör Ligde Oynayan Futbolcuların Bazı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Çoban, O., Baykan, E., Gürkan, O., ve Yıldırım, M. (2020) The Analysis of Football Players' Percentages of Shot on Target and Levels of Self-Confidence in Different Leagues. *African Educational Research Journal*, 8 (3), 586-596. <https://doi.org/10.30918/AERJ.83.20.128>

Demir, M., & Biçer, T. (2021). Amatör futbolcuların iletişim beceri düzeyleri ve sürekli sportif kendine güven düzeyleri arasındaki ilişki. *The Journal of Academic Social Science*, (109), 258-269.

Erdem, K., Çağlayan, A., Korkmaz, O., Kızılet, T., & Özbar, N. (2015). Amatör futbolcuların vücut kitle indeksi, denge ve çeviklik özelliklerinin mevkilerine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences-IJSETS*, 1(2), 95-103.

Forsman, H., Blomqvist, M., Davids, K., Liukkonen, J., ve Kontinnen, N. (2016). Identifying technical, physiological, tactical and psychological characteristics that contribute to career progression in soccer. *Int. J. Sports Sci. Coach*. 11, 505–513.

George, D., ve Mallery, P. (2010) *SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference*. GEN, Boston, MA: Pearson Education, Inc.

Greenlees, I., Parr, A., Murray, S., Burkitt, E. (2021). Elite Youth Soccer Players' Sources and Types of Soccer Confidence. *Sports*, 9 (11), 146. <https://doi.org/10.3390/sports9110146>

Hamarsheh, A. M. I. (2012). *The Relationship between Sports Satisfaction and Sources of Sport Self-confidence among Soccer Players in the West Bank* (Doctoral dissertation).

Ingram, R. E., ve Price, J. M. (2010) *Vulnerability to Psychopathology: Risk across the Lifespan*. Guilford Press.

Jones, G., ve Swain, A. (1995) Predispositions to experience debilitating and facilitative anxiety in elite and nonelite performers. *The Sport Psychologist*, 9 (2), 201-211. <https://doi.org/10.1123/tsp.9.2.201>

Karakaş, S., Yıldız, Y., Köse, H., Temoçin, S., & Kızılkaya, K. (2011). Profesyonel ve amatör futbolcularda takım, mevki ve fiziksel yapı faktörlerinin vücut kompozisyonu üzerine etkileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 12(1), 63-67.

Karasar, N. (2017) *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, teknikler ve ilkeler*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Kartal, A., Kartal, R., & İrez, G. B. (2016). Futbolcuların oynadıkları mevkilere göre bazı motorik özelliklerinin karşılaştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 55-62.

Koç, Ö. F. (2021). *Futbolcuların Mevkilerine Göre Performans Parametrelerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Kulaksızoğlu, A. (2006) *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul : Remzi Kitabevi.

Kuper, S. (2003) *Futbol asla sadece futbol değildir*. İstanbul : İthaki Yayıncılık.

Kurt, C., Çatikkas, F., Ömürlü, İ. K., & Atala, Ö. O. (2012). Comparison of loneliness, trait anger-anger expression style, self-esteem attributes with different playing position in soccer. *Journal of Physical Education & Sport*, 12(1), 39-43.

Kuzu, C. (2021). *Profesyonel ve bölgesel amatör lig futbolcularının tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Metin, S. C., Safi, Z., & Ucar, I. A. (2023). Futbolcularda stres algısı, psikolojik sağlık ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Muğla süper amatör ligdeki örneği). *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(1), 321-335.

Mouloud, K., ve Elkader, B. A. (2016). Self-efficacy and achievement motivation among football player. *The Swedish Journal of Scientific Research*, 3 (11), 13-19.

Najah, A., ve Ben Rejeb, R. (2015) The Psychological Profile of Youth Male Soccer Players in Different Playing Positions. *Advances in Physical Education*, 05, 161-169. <https://doi.org/10.4236/ape.2015.53020>

Özbey, Ç. (2004) *Çocuk sorunlarına yapıcı çözümler*. İstanbul : İnkılap Kitabevi.

Özdemir, E. (2019). *Amatör futbolcuların benlik saygıları ile örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Öztunç, N. C. (2022). *Üniversitede öğrenim gören amatör futbolcuların rekreasyonel etkinliklere katılımını etkileyen faktörlerin yaşam doyumu düzeylerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Sarmiento, H., Frontini, R., Marques, A., Peralta, M., Ordoñez-Saavedra, N., Duarte, J. P., Figueiredo, A., Campos, M. J., ve Clemente, F. M. (2021). Depressive Symptoms and Burnout in Football Players: A Systematic Review. *Brain Sciences*, 11 (10), 1351. <https://doi.org/10.3390/brainsci11101351>

Sertbaş, K. A. (2014) Research on the Learned Resourcefulness and Psychological Vulnerability Levels of the School of Physical Education and Sports Students. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6 (2), 373-380. <http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.02.011>

Sinclair, V.G., ve Wallston K. A. (1999) The development and validation of the psychological vulnerability scale. *Cognitive Therapy and Research*, 23 (2), 119-129.

Sivrikaya, M. H., ve Ozan, M. (2020) Futbolcuların psikolojik becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (1), 1-12.

Turovsky, V. F., Koryagina, J. V., ve Blinov, V. A. (2013). Psychophysiological characteristics of football players of various playing positions. *Theory and practice of physical culture*, 7, 15-24.

Uçar, U, & Kaplan, T. (2020). Konya amatör lig futbolcularında zihinsel dayanıklılığın incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 145-157.

Ünver, D. (2021). *Profesyonel futbolcularda aerobik dayanıklılık ve zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Valentim, O. S., de Sousa, C., Sousa, L. M. M., Mendonça, R., & Alonso, I. (2019). Psychological vulnerability, anxiety and personal well-being in athletes. *Revista ROL Enfermería*, 42, 64.

Yalçın, M. C. (2021). *Aydın ilindeki amatör futbol liglerinde oynayan futbolcuların yeme tutum ve davranışlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Yalcin, I., & Ramazanoglu, F. (2020). The effect of imagery use on the self-confidence: Turkish professional football players. *Revista de psicología del deporte*, 29(2), 57-64.

Yamaguchi, S., Kawata, Y., Murofushi, Y., Shibata, N., & Ota, T. (2022). Psychological vulnerability associated with stress coping strategies in Japanese university athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 1(aop), 1-15.

Yıldırım, F. (2013). *Sportif sürekli kendine güven alt ölçeğinin uyarlanması ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerde sportif sürekli kendine güvenin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.

Yong, A. G. & Pearce, S. (2013). A beginner's guide to factor analysis: focusing on explanatory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 9(2), 79-94

Zileli, R., & Söyler, M. (2022). Bölgesel amatör futbol ligi oyuncularında reaksiyon, dikey sıçrama, sürat ve çabukluk arasındaki ilişki. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 5(2), 124-133.